

N. CSÁSZI ILDIKÓ

POSGAY ILDIKÓ (1947–2022)

2022. július 6-án életének 76. évében elhunyt dr. Posgay Ildikó, a Nyelvtudományi Intézet (jelenleg ELKH Nyelvtudományi Kutatóközpont) nyugalmazott tudományos főmunkatársa, osztályvezetője, a Károli Gáspár Református Egyetem nyugalmazott egyetemi docense. Posgay Ildikó fő kutatási területei az onomasztika, a dialektológia és nyelvföldrajz, valamint a szociolingvisztika (kontaktusnyelvészet, nyelviatitúd-kutatás) voltak. Tagja volt a Magyar Nyelvtudományi Társaságnak, a Magyar Alkalmazott Nyelvészek és Nyelvtanárok Egyesületének és az International Society of Dialectology and Geolinguistics nemzetközi szervezetnek, valamint az MTA köztestületének.

Az ELTE magyar–orosz szakán végzett, utána közvetlenül, 1970-ben lett a Nyelvtudományi Intézet munkatársa, ahol 38 éven át, egészen a nyugdíjba vonulásáig dolgozott. Az MTA Nyelvtudományi Intézetében főállású kutatóként lehetősége volt a tudomány mélyebb művelésére. Kezdő kutatóként Kiss Lajos mellett részt vett a Földrajzi nevek etimológiai szótárának (FNESz.) munkálataiban. Kutatásvezetője szorgalmazására több helynév-etimológiai magyarázatot is elkészített (Kékes, Írott-kő, Dobogó-kő, Trianon), amelyek a megjelenő szótár szócikkeibe is beépültek. 1978 és 1985 között az Imre Samu vezette Regionális köznyelvi kutatások munkacsoport kutatójaként

végzett vizsgálatokat a Rábaközben, az archaikus sajátosságok fokozatosan redukálódása, a fiatal generáció köznyelvhez közelítő nyelvhasználata került előtérbe. A dialektológia iránt érdeklődő kutatóként Pápán végzett élőnyelvi gyűjtést, melynek eredményeit több tanulmányban is közreadta. Doktori értekezését is szülei szűkebb pátriája, a számára is oly kedves Rábacsanak személyeiveiről írta. 1990-től a nemzetközi együttműködés keretében készülő Kárpát nyelv atlasz (Obscsekarpatzskij dialektologicseskij atlasz, OKDA) magyar munkafolyamatait Balogh Lajossal koordinálta. A nemzetközi összefogással készült hétkötetes, interlingvális areális atlaszhoz adatokat gyűjtött több magyarországi kutatóponton, részt vett az adattár

anyagának összeállításában. A Kárpát nyelvatlasz magyar lexikai elemei című tanulmányában adott hírt a munkálatokról és a készülő atlaszkötetről, emellett érdekes példákkal illusztrálta a magyar átadó nyelvi szerepét néhány kontaktusnyelv (főként szlovák, ruszin, román) irányába. A 2001-ben megjelent orosz nyelvű OKDA 6. kötetének szerkesztési munkáit is végezte Balogh Lajos, valamint Bańczerowski Janusz mellett, mely lengyel, szlovák, ukrán, magyar, román, szerb, macedón, albán és horvát nyelvjárási adatokat tartalmazott.

A terepmunka tapasztalatai ráirányíthaták a figyelmét a magyarországi vagy határon túli nyelvjárással kapcsolatos nyelvhasználati kérdésekre. Családi kapcsolatai is erősítették férje, Szabó T. Ádám és apósa, Erdély nagy nyelvudósa, Szabó T. Attila révén a kisebbségi (főként erdélyi) magyar nyelvhasználat iránti érzékenységét. Vizsgálta az erdélyi értelmiségiek szókincsét (Posgay 1996. „Engedjétek hozzám jönni a szavakat”. Szókincsvizsgálat az erdélyi értelmiségiek körében. *Magyar Nyelv* 206–9), az erdélyi névhasználatot (Posgay 1993. Névhasználati sajátosságok Erdélyben. *Hungarológia* 3. Nemzetközi Hungarológiai Központ, Budapest. 216–20), illetőleg a kisebbségi magyarok nyelvi purizmusát (Posgay 2007. In: Benő Attila – Fazakas Emese – Szilágyi N. Sándor szerk. *Nyelvek és nyelvváltozatok. Köszöntő könyv Péntek János tiszteletére* 2. A Szabó T. Attila Nyelvi Intézet Kiadványai 4. Anyanyelvápolók Erdélyi Szövetsége, Kolozsvár. 194–9). A magyarországi köznyelvben is egyre inkább terjedő el kell menjek változó erdélyi regionális eredete mellett hozott fel érveket több tanulmányában (Posgay é. n., Kell tanítsuk? In: Balázs Géza – A. Jászó Anna – Koltói Ádám szerk. *Éltető anyanyelvünk*. Tinta Könyvkiadó, 2000. Budapest. 392–5).

1995-től az Élőnyelvi Osztály főmunkatársa, 2003-tól a Nyelvművelő és Nyelvi Tanácsadó Osztály vezetője volt.

A nyelvműveléshez kapcsolódó közel egy tucat publikációja mindegyikére jellemző a tárgyilagosság és az objektivitás, ezen alapelvek keretén belül maradva fejti ki a véleményét a sokszor heves érzelmeket kiváltó kérdésekről is. A társszerkesztőként (Domonkosi–Lanstyák–Posgay 2007) *Műhelytanulmányok a nyelvművelésről* című, 2007-ben megjelent kötet (mely alkalmazott nyelvészeti műhelytalálkozók anyagát foglalja magában) a nyelvművelésről több évtizede folyó vitákhoz kívánt új szempontokkal kapcsolódni, megpróbálva közvetíteni a különböző nézetek képviselői között. A kötet írásai a beszélőknek a nyelvhasználat dolgaiban való segítségét és a nyelvi ismeretterjesztés fontosságát hangsúlyozzák.

Éveken keresztül vezette és irányította az Utónévbizottságot, amely az újonnan kérvényezett egyéni nevek véleményezését végezte. Napjaink névválasztási divatjáról így hiteles tájékoztatást tudott adni az érdeklődők számára (Posgay 2008. Névválasztási tendenciák a mai magyar utónévadásban. In: Bölskei Andrea – N. Császzy Ildikó szerk.: *Név és valóság*. Károli Gáspár Református Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszéke, Budapest. 430–5). Részt vett a Helyesírási Bizottság munkájában, valamint *A magyar helyesírás szabályainak* 2015-re elkészült, legújabb kiadásának munkálataiban is.

1996-tól, szinte az egyetem megalakulásától a Károli Gáspár Református Egyetem Magyar Nyelvtudományi Tanszékének docense. Kollégákként 2003-tól nyugdíjazásáig tanítottunk együtt az egyetemen. Az egyetemi órákon a hallgatói neki is köszönhetően kerültek a nyelvészet vonzáskörébe. Ebben alapvető szerepe volt a személyiségének és az órákon tárgyalt nyelvészeti témák iránti lelkesedésének. Ez igaz volt nemcsak dialektológiai, névtani, szociolingvisztikai (határon túli magyar nyelvhasználattal foglalkozó) óráira, hanem a leíró nyelvészeti kurzusokra is. „Diákjai felé nyitott, segítőkész, közvetlen, a tanári hivatást valóban hivatásként megélt lelkiismeretes tanárként gondolhat rá tanítványai hosszú sora” – írja róla hajdani hallgatója, N. Fodor János, az ELTE egyetemi adjunktusa. Egykori károlis tanítványai közül Sólyom Réka is nyelvész lett, ma már a Károli Gáspár Református Egyetem docense.

Posgay Ildikót 2022. július 22-én a Budaörsi újtemetőben szeretett férje, Szabó T. Ádám, erdélyi nyelvész, művelődéstörténész mellé helyezték örök nyugalomra.

N. Császi Ildikó

nyelvész, egyetemi docens

Károli Gáspár Református Egyetem, Budapest

Partiumi Keresztény Egyetem, Nagyvárad

E-mail: ncasziildiko@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0002-3159-533X>